

HET LIMBURGGEVOEL: FEIT OF FICTIE?

VAN ONZE MEDEWERKERS

JOERI LEENDERS EN KRISTOF BAUDEWYN

De laatste maanden was het Limburggevoel alomtegenwoordig in de nationale media. Maar heerst dat samenhangingsgevoel ook echt

bij de Limburgers? Vandaag en de komende twee dagen belichten we voor u alle aspecten van het Limburggevoel. Vandaag laten we gouverneur Steve Stevaert, professor Ackaert en trendwatcher Herman Konings aan het woord.

STEVE STEVAERT, GOUVERNEUR

Sinds Steve Stevaert (54) in 2005 Limburgs gouverneur werd, grijpt hij elke kans om het Limburggevoel te cultiveren en zijn provincie als een volleerde marketeer te promoten.

‘Goed marketing-instrument voor provincie’

Gouverneur Steve Stevaert wil provincialisme en internationalisme verzoenen. © Mine Dalemans

Als trotse Limburgse patriot wil Steve Stevaert niet gekneld zitten tussen België en Vlaanderen. Wanneer je hem vraagt om het Limburggevoel te definiëren, vindt hij dat niet gemakkelijk. ‘Het is een speciaal gevoel’, vertelt Stevaert. ‘Ik vergelijk het vaak met bladerdeeg, het bestaat uit duizend laagjes. Het is ook een goed marketinginstrument voor een gouverneur. Het doel is een verdraagzame en open provincie te zijn. Als je dat kan doen door sociale cohesie te creëren, moet je dat doen.’

Volgens Stevaert is het Limburggevoel geen achterhaalde romantiek. Integendeel. ‘De intellectuelen zullen het klef vinden, maar dat is nooit mijn punt geweest’, haalt Stevaert aan. ‘De massa is mijn punt. Zij vindt dat gevoel niet klef. Het is ook een vorm van paternalisme, dat geef ik toe. Maar als we de mensen zo kunnen bundelen, is dat fantastisch.’

‘Er zijn ook enkele dingen die het Limburggevoel voeden’, gaat Stevaert voort. ‘We hebben een apart dialect, een aparte taal, een apart medialandschap en een underdoggevoel, die het samenhangingsgevoel versterken. Noem het een *Man bijt hond*-mentaliteit, dicht bij de mensen staan, is belangrijk.’

Volgens de gouverneur zal het Limburggevoel in de toekomst niet contraproductief werken. ‘Veel mensen uit een bepaalde richting binnen de cultuur beginnen ook te koketteren met hun Limburgerschap, kijk maar naar Stijn Meuris. Laat daar maar wat kritiek op komen. We hebben Hasselt de hoofdstad van de smaak genoemd, dat vond iedereen er ver over. Wat blijkt nu, als je alles wat laat eroderen, komt het wel op zijn juiste plaats. Het was uiteindelijk een geweldige slogan voor de stad.’

Stevaert heeft grote plannen met Limburg. Hij pleit al geruime tijd voor een verregaande samenwerking met Nederlands Limburg. Grenzen zijn voor de kwieke Stevaert littekens uit het verleden. ‘Limburg moet een voorbeeldregio worden binnen Europa’, meent de gouverneur. ‘Zo moeten we een gemeenschappelijk gevoel ontwikkelen. Tegen onze koning zeg ik dat zijn land groter wordt en tegen de koningin van Nederland dat haar land groter wordt.’

Eenzijds pleit *Steve Stunt* met het verenigde Limburg voor een pro-Europees model, anderzijds gaat hij in de trend van de globalisering op zoek naar een sterke regionale identiteit. Maar volgens Stevaert zijn provincialisme en internationalisme perfect verenigbaar. ‘De echte provincialisten zitten in de Vlaamse en federale regering. Wij in Limburg zeggen dat de grenzen moeten verdwijnen, want ze veroorzaken meestal miserie. We zullen zien of de Vlaamse regering de openheid heeft om dergelijke experimenten te steunen.’

JOHAN ACKAERT, HOUGLERAAR

Limburg was altijd al een geval apart in Vlaanderen. Pas in 1839 werd de provincie door België geannexeerd. Het relatieve geografische isolement betekende een grote stimulans voor de sterke regionale identiteit.

‘Geen afgunst tussen Limburgers onderling’

Volgens prof. Johan Ackaert droeg de trage ontwikkeling bij tot het Limburggevoel. © Yorick Janssens

Limburg heeft geen echte grootsteden, waardoor er een intenser samenhangingsgevoel ontstond. Andere Vlaamse provincies hebben zeer uit de kluiten gewassen agglomeraties: Gent, Antwerpen, de as Brussel-Leuven en in West-Vlaanderen de as Kortrijk-Roeselare. Daardoor is de identificatie met de provincie kleiner. In een provincie als Antwerpen heerst als gevolg daarvan ook een bepaalde afgunst van de plattelandsbewoners tegenover de stadsbewoners.

Johan Ackaert, geboren West-Vlaming, wonend in Leuven en socioloog aan de Universiteit Hasselt, ziet geen afgunst tussen de Limburgers onderling. ‘Dan komt de sterke identificatie met de provincie automatisch in beeld’, meent Ackaert.

‘Een andere factor is de trage economische ontwikkeling van Limburg. Limburg was tot voor kort volgens de Europese Unie een achtergesteld gebied en het kreeg daarvoor ook de nodige subsidies die beheerd worden door de Limburgse reconversie maatschappij (LRM).’

‘Ook qua mobiliteit duurde het lang voor de provincie volledig ontsloten werd. De verbinding met Brussel is niet optimaal vanuit het noorden van Limburg. Als je van Brussel naar Lommel moet rijden, gaat dat helemaal niet vlot. Tegenwoordig gaat het vanuit Hasselt beter. Naar Hasselt rijden, was vroeger al een serieuze expeditie.’

Ackaert haalt ook de massamedia aan als actief resultaat en stimulator van het Limburggevoel.

‘Limburg is de enige provincie met een krant die de hele provincie covert. Als ik met Limburgse collega’s spreek over de krant, hebben ze het meteen over *Het Belang*. Limburg is ook de enige provincie met een tv-zender die de hele provincie bedient. TV Limburg is veel succesvoller en rijker dan de andere regionale televisiestations in Vlaanderen. Je krijgt wel een eenzijdige verslaggeving op die manier.’

De West-Vlaamse socioloog associeert het Limburggevoel met het *ietsisme*, een modewoord van enkele jaren geleden. Die overtuiging betekent dat we in iets geloven, zonder ons te verbinden aan een geloof. ‘De meeste Limburgers geloven in het Limburggevoel, maar kunnen dat sentiment niet omschrijven’, beweert Ackaert. ‘Je mag ook niet vergeten dat mensen zich sterk identificeren met hun eigen gemeente. Dat is uit onderzoek gebleken en dat geldt ook voor Limburgers. Je moet de geografische ruimte bekijken waarin mensen zich begeven. Mensen voelen zich nu eenmaal sterk verbonden met hun eigen wijk, waar hun kinderen naar school gaan, waar ze gaan werken en naar de bioscoop gaan.’

HERMAN KONINGS, TRENDWATCHER

Trendwatcher Herman Konings heeft zijn eigenzinnige kijk op het Limburggevoel. De 43-jarige Hasselaar, die nu in Antwerpen woont, vindt Limburg niet meer de achtergestelde provincie die het vroeger was.

‘Limburg is niet meer het restafval van Vlaanderen’

Volgens Herman Konings wordt Limburg nu overal als een volwaardige provincie beschouwd. © DBA

‘Het Limburggevoel is iets wat altijd al bestaan heeft’, zegt Konings. ‘Maar de term Limburggevoel kreeg de laatste maanden een eenzijdige betekenis via de pers. Tijdens de sluiting van de mijnen kwamen de Limburgers ook allemaal op voor elkaar, maar toen was er nog geen sprake van de media.’

‘Het Limburggevoel is historisch gegroeid bij de Limburgse bevolking. De onterechte verknecing van de Limburgse identiteit door de rest van Vlaanderen heeft dat gevoel versterkt. Een volk dat verdrukt wordt, zal altijd een groter samenhangingsgevoel creëren. In mijn studententijd werd vaak gelachen met de Limburgers en de West-Vlamingen. Voor de Brabanders was ik het boertje dat wel verstaanbaar sprak, zij het iets trager dan de rest. Die Limburgse traagheid werd geassocieerd met een gebrek aan intelligentie. We waren ook de enige provincie die met een voorzetsel werd genoemd. ‘De Limburg’ was een aparte kolonie binnen Vlaanderen, refererend naar de Republiek Congo. In Vlaanderen had je vroeger twee bevolkingsgroepen: de Brabanders en de Vlamingen en dan had je nog het restafval; de Limburgers. Die tijden zijn gelukkig voorbij, Limburg wordt nu aanvaard als een volwaardige provincie.’

‘De term Limburggevoel werd de laatste maanden zoveel gebruikt in de pers dat hij zijn kracht verloor’, gaat Konings voort. ‘Het is volgens mij niet daarom dat het sympathieke Limburgse paar Yanaïka en Stephanie het programma *Mijn restaurant* verloren heeft. Vlamingen houden van een underdog. Het probleem was dat het Limburgse paar meer met een Brabantse mentaliteit voor de dag kwam. Ze deden bij momenten zeer stoutmoedige uitspraken en lieten niet op hun kop zitten, terwijl het Leuvense duo veel introverter was. Zij waren meer Limburgs dan Yanaïka en Stephanie. Dat gaf hen waarschijnlijk de doodsteek.’

Volgens Konings heeft Limburg veel te danken aan Hasselt. ‘Met Hasselt heeft Limburg een stad die alle troeven van een grootstad heeft. Prachtig aan Hasselt is dat alles zo mooi gecentraliseerd is. Bovendien is het een stad die goed uitgebalanceerd is. Je hebt er een diversiteit aan culturele en culinaire mogelijkheden binnen een beperkte straal. Ik merk ook dat de Vlaamse jeugd de weg naar de Limburgse hoofdstad gevonden heeft. De Ethias Arena, Pukkelpop en de Muziekodroom hebben daar een groot aandeel in. Limburg zal door de Vlaamse jeugd zeker niet meer bekeken worden als een achtergesteld gebied.’

Ook *Het Belang van Limburg* is een grote speler inzake het Limburggevoel. ‘Die krant heeft een ongeken- de slagkracht binnen Limburg’, zegt Konings.